

УДК 37.018.1:316.77:37.014.5

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.20>

Крістіна ПЕТРИК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, Бердянський державний педагогічний університет, вул. Університетська, 55А, м. Запоріжжя, Україна, 69063

ORCID: 0000-0003-0615-5217

Марина КОНОНЕНКО

здобувачка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А3 Початкова освіта, Бердянський державний педагогічний університет, вул. Університетська, 55А, м. Запоріжжя, Україна, 69063

ORCID: 0009-0007-5458-7926

Бібліографічний опис статті: Петрик, К., Кононенко, М. (2025). Комунікаційні стратегії партнерської взаємодії педагогів і батьків у контексті реформування освіти. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 5, 145–153, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.20>

КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІВ І БАТЬКІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

У статті висвітлено механізми формування ефективного партнерства між педагогами та батьками у контексті Нової української школи, що є ключовим чинником забезпечення високої якості освітнього процесу та всебічного розвитку здобувача освіти. Особлива увага приділяється аналізу принципів взаємодії, які забезпечують активне залучення родини до освітньої діяльності, підвищення мотивації учнів, зміцнення довіри між учасниками освітнього процесу та створення позитивного соціального клімату в школі. Розглянуто роль комунікаційних стратегій, зокрема регулярних консультацій, індивідуальних зустрічей з батьками, організації спільних освітніх проєктів, тематичних семінарів та інтерактивних заходів, що дозволяють враховувати індивідуальні потреби здобувачів освіти і сприяють їхньому гармонійному розвитку.

Проаналізовано психологічні та педагогічні аспекти партнерства, включаючи розвиток емпатії, взаємоповаги, довіри та спільної відповідальності за результати навчання, а також формування компетентностей, необхідних для ефективної взаємодії з батьківською спільнотою. Акцент зроблено на значенні відкритої та конструктивної комунікації між педагогами та родинами як основи для формування спільного бачення освітніх цілей і завдань, підвищення рівня соціальної інтеграції та розвитку партнерської культури в школі. Розглянуто сучасні підходи до залучення батьків у процес прийняття рішень щодо освітніх програм, методів оцінювання досягнень учнів і організації позакласної діяльності, що сприяє створенню демократичного, інтегрованого та інклюзивного освітнього середовища.

На основі систематизації наукових досліджень та аналізу досвіду висвітлено рекомендації для педагогів, які дозволяють оптимізувати взаємодію з батьками, підвищити ефективність освітнього процесу, забезпечити цілісний розвиток дітей, враховуючи їхні індивідуальні, соціальні та психологічні потреби. Особлива увага приділяється інтеграції інноваційних методів навчання, розвитку емоційної компетентності школярів, формуванню позитивної мотивації до навчання та активної участі батьків у житті школи як ключового чинника сталого розвитку освітньої спільноти та підвищення якості педагогічної практики.

Ключові слова: партнерство з батьками, Нова українська школа, педагогіка співпраці, інтерактивні методи, освітнє середовище, мотивація учнів, психологічний клімат, демократичне навчання, інноваційні методики.

Kristina PETRYK*PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University, Universytetska str., 55A Zaporizhzhia, Ukraine, 69063***ORCID:** 0000-0003-0615-5217**Maryna KONONENKO***First-year Student of the Second (Master's) Level of Higher Education, Specialty A3 Primary Education, Berdyansk State Pedagogical University, Universytetska str., 55A, Zaporizhzhia, Ukraine, 69063***ORCID:** 0009-0007-5458-7926

To cite this article: Petryk, K., Kononenko, M. (2025). *Komunikatsiini stratehii partnerskoi vzaiemodii pedahohiv i batkiv u konteksti reformuvannia osvity* [Communication strategies for partnership between teachers and parents in the context of education reform]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 5, 145–153, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.20>

COMMUNICATION STRATEGIES FOR PARTNERSHIP BETWEEN TEACHERS AND PARENTS IN THE CONTEXT OF EDUCATION REFORM

The article examines the mechanisms for forming effective partnerships between teachers and parents within the framework of the New Ukrainian School (NUS), which is a key factor in ensuring high-quality educational processes and the comprehensive development of children. Particular attention is given to the analysis of interaction principles that ensure active family involvement in educational activities, enhance student motivation, strengthen trust among participants in the educational process, and foster a positive social climate in schools. The role of communication strategies is analyzed, including regular consultations, individual meetings with parents, the organization of joint educational projects, thematic seminars, and interactive activities, which allow for consideration of children's individual needs and contribute to their harmonious development.

The article separately explores the psychological and pedagogical aspects of partnership, including the development of empathy, mutual respect, trust, and shared responsibility for learning outcomes, as well as the formation of competencies necessary for effective engagement with the parental community. Emphasis is placed on the importance of open and constructive communication between teachers and families as a foundation for creating a shared vision of educational goals and objectives, enhancing social integration, and fostering a culture of partnership within schools. Contemporary approaches to involving parents in decision-making regarding educational programs, methods of assessing student achievements, and organizing extracurricular activities are examined, contributing to the creation of a democratic, integrated, and inclusive educational environment.

Based on the systematization of scientific research and practical experience, recommendations for teachers are presented, allowing for the optimization of interactions with parents, improving the effectiveness of the educational process, and ensuring the holistic development of children, taking into account their individual, social, and psychological needs. Special attention is given to the integration of innovative teaching methods, the development of students' emotional competence, the formation of positive motivation for learning, and active parental participation in school life as a key factor for the sustainable development of the educational community and the enhancement of the quality of pedagogical practice.

Key words: *partnership with parents, New Ukrainian School, pedagogy of cooperation, interactive methods, educational environment, students' motivation, psychological climate, democratic learning, innovative methods.*

Актуальність проблеми. У сучасній українській школі одним із ключових чинників якісного навчання є ефективне партнерство між педагогами та батьками. Незважаючи на важливість такої взаємодії, практика показує, що багато закладів освіти мають низку труднощів: недостатня залученість батьків до освітнього процесу, відсутність відкритої комунікації, недостатня довіра та нерозуміння ролі сім'ї у формуванні навчальних і соціально-психологічних компетентностей учнів. Проблема ефективного партнерства ускладнюється тим,

що батьки часто не володіють необхідними знаннями про освітні методики Нової української школи (НУШ), а педагоги не завжди мають достатньо часу та ресурсів для організації системної взаємодії з родинами. Відсутність належної комунікації та координації дій між школою та сім'єю може призводити до зниження мотивації учнів, формування стресових ситуацій, а іноді й конфліктів. Таким чином, актуальність дослідження обумовлена необхідністю визначення ефективних комунікаційних стратегій та інструментів взаємодії педагогів і батьків, які

сприяють гармонійному розвитку дитини, підвищенню результативності освітнього процесу та створенню позитивного соціального і психологічного клімату в школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема формування ефективного партнерства між педагогами та батьками у форматі Нової української школи в останні роки стала об'єктом активного наукового осмислення. Питання педагогіки партнерства досліджували Н. Бібік, Н. Іванець, О. Матвієнко, Л. Михайленко, О. Савченко, І. Шкільнюк та ін. Окремі аспекти взаємодії педагогів і батьків, зокрема роль комунікаційних стратегій, регулярних консультацій, спільних проєктів та інтерактивних освітніх заходів, висвітлювалися у наукових здобутках В. Дідух, М. Єпіхіна (Дідух, 2020; Єпіхіна, 2022), де наголошується на значенні довіри, взаємоповаги та спільної відповідальності за результати навчання.

Значна увага в сучасних дослідженнях приділяється аналізу практичних механізмів залучення батьків до освітнього процесу, зокрема через організацію інтерактивних заходів, проєктного навчання та консультаційних сесій, що дозволяють враховувати індивідуальні потреби учнів і формувати позитивний соціально-психологічний клімат у класі. Ефективна взаємодія школи та сім'ї сприяє підвищенню мотивації учнів, розвитку їхніх соціальних компетентностей та формуванню активної громадянської позиції. Наукові напрацювання, присвячені практичним аспектам упровадження педагогіки партнерства у початкову освіту, демонструють позитивні результати у налагодженні співпраці між школою та родинами, підвищенні довіри батьків до педагогів та створення сприятливого освітнього середовища для всебічного розвитку дітей (Анєнкова, Байдан, Горчакова, Русол, 2020).

Мета дослідження – обґрунтувати ефективні механізми партнерської взаємодії між педагогами та батьками у форматі НУШ, визначити принципи і комунікаційні стратегії співпраці, що сприяють підвищенню мотивації здобувачів початкової освіти до навчання, формуванню довіри та позитивного соціально-психологічного клімату в освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Педагогіка партнерства – це ключовий компонент формули НУШ; педагогіка з особистісно

орієнтованим навчанням. Педагогічне партнерство є сучасною освітньою концепцією, що передбачає рівноправну взаємодію педагогів, батьків та учнів, засновану на взаємоповазі, довірі та спільній відповідальності за навчання і виховання. Його зміст полягає у відмові від авторитарної моделі відносин, де школа диктує правила, а батьки й здобувачі освіти виступають лише виконавцями, на користь діалогічної співпраці, у якій усі учасники мають можливість впливати на освітній процес і брати активну участь у прийнятті рішень. У центрі партнерства знаходиться учень як унікальна особистість, розвиток якої можливий лише у сприятливому середовищі, де зусилля сім'ї та школи узгоджені та взаємодоповнюють одне одного. Такий підхід дозволяє сформувати єдиний виховний простір, у якому здобувач початкової освіти отримує підтримку, відчуває послідовність цінностей і бачить приклад співпраці дорослих. Педагогічне партнерство сприяє гуманізації освіти, адже визнає значущість кожного учасника освітнього процесу та враховує індивідуальні потреби й можливості учня. Взаємодія виступає необхідною умовою гармонійного розвитку особистості та формування покоління, здатного до самостійності, відповідальності й активної громадянської участі (Нова українська школа, 2019).

Система такої освіти в Україні відображає складний шлях від традиційної, часто директивної моделі взаємодії до сучасних демократичних підходів. У XIX ст. школа здебільшого функціонувала як окрема інституція, а вплив родини обмежувався вихованням у побуті. У радянський період спостерігався значний контроль держави над виховним процесом, а сім'я виконувала переважно допоміжну роль у реалізації завдань, визначених школою. Ідея рівноправного партнерства закріплена в нормативно-правових документах, зокрема у Законі України «Про освіту» (2014), де наголошується на важливості співпраці педагогів, батьків і громади.

Партнерство є визначальною складовою на шляху забезпечення цілісного розвитку здобувача освіти. Психолого-педагогічні дослідження (Дідух В., 2020) доводять, що гармонійна співпраця сім'ї та школи позитивно впливає на академічні досягнення, емоційний стан, соціальну адаптацію та моральний роз-

виток молодших школярів. Взаємодія батьків і педагогів створює єдиний виховний простір, де учень отримує послідовні ціннісні орієнтири й відчуває підтримку у формуванні власної ідентичності.

Ефективне педагогічне партнерство ґрунтується на системі принципів, що визначають характер взаємин між школою, сім'єю та учнями й забезпечують гармонійний розвиток особистості молодшого школяра. Ці принципи спрямовані на формування спільного виховного простору, у якому інтереси й потреби кожного учасника освітнього процесу враховуються та знаходять своє відображення в практичній діяльності.

Взаємна повага та довіра є базовою умовою партнерства. Без них будь-яка співпраця перетворюється на формальність. Повага передбачає визнання професійної ролі педагога, життєвого досвіду й виховного потенціалу батьків, а також унікальності особистості дитини. Довіра, у свою чергу, забезпечує відкритість у стосунках, готовність до конструктивного діалогу та сприйняття іншої сторони не як опонента, а як однодумця. Не менш важливим принципом є спільна відповідальність за навчальні та соціальні досягнення учнів. Освітній процес не може бути успішним, якщо відповідальність розподіляється нерівномірно, наприклад, лише на школу чи лише на родину. Співпраця передбачає усвідомлення того, що успіх здобувача початкової освіти є результатом колективних зусиль: учитель забезпечує педагогічний супровід, батьки – підтримку вдома, а дитина демонструє особисту активність і мотивацію. Такий підхід формує у школярів почуття власної значущості, адже вони бачать, що дорослі працюють разом задля їхнього розвитку та благополуччя. Важливе місце в системі партнерських відносин посідає врахування індивідуальних особливостей здобувачів початкової освіти та потреб родин. Партнерська взаємодія передбачає, що школа не застосовує однаковий підхід до всіх, а прагне створити умови для реалізації потенціалу кожної особистості. Це може виявлятися у використанні диференційованих методів навчання, індивідуальних траєкторій розвитку чи гнучких форм співпраці з батьками. Лише за умови врахування цих чинників можлива справжня підтримка здобувача початкової освіти у його становленні.

Також важливим аспектом є демократичність та відкритість у взаємодії з тим принципом, що забезпечує прозорість і рівність у відносинах між школою, батьками та учнями. Такий підхід дозволяє уникати конфліктів, сприяє формуванню культури діалогу та підвищує довіру до школи як до інституції, яка справді працює в інтересах здобувачів початкової освіти.

Ефективна партнерська співпраця школи та сім'ї ґрунтується на продуманих стратегіях і формах комунікації, які забезпечують постійний обмін інформацією, підтримку спільних виховних цінностей і створення єдиного освітнього простору для розвитку молодшого школяра. Система комунікації має бути гнучкою, різноманітною та зорієнтованою як на колективні форми роботи, так і на індивідуальні контакти, що дозволяє враховувати особливості конкретних сімей і потреби дітей.

Регулярні індивідуальні консультації є однією з найефективніших форм комунікації між педагогами та батьками. Водночас педагог може надати конкретні поради щодо організації навчання вдома, розвитку здібностей або подолання певних труднощів. Такий формат взаємодії допомагає встановити міцний особистісний контакт між школою та родиною, що є важливою умовою партнерства. Групові зустрічі та батьківські збори мають інший, але не менш значущий характер. Вони дозволяють формувати спільноту батьків, створювати атмосферу колективної підтримки й обміну досвідом. На відміну від індивідуальних консультацій, групові форми дають можливість обговорювати не лише проблеми конкретної дитини, а й загальні питання освітнього процесу: розвиток класного колективу, організацію позакласних заходів, формування моральних і громадянських цінностей.

Цифрові технології значно розширюють можливості взаємодії. Вони забезпечують швидкий і зручний обмін інформацією, дають змогу батькам своєчасно отримувати відомості про успішність, відвідуваність, домашні завдання та позакласні заходи. Особливої популярності набули електронні щоденники та журнали, які не лише фіксують результати навчання, а й створюють прозору систему контролю, доступну для всіх учасників освітнього процесу. Месенджери, у свою чергу, дозволяють підтримувати постійний оперативний зв'язок між педагогами та батьками, швидко вирішувати організаційні

питання й обмінюватися актуальною інформацією. Важливою формою цифрової взаємодії є організація онлайн-спільнот та форумів для батьків. Такі віртуальні платформи створюють умови для колективного обговорення освітніх і виховних питань, сприяють обміну досвідом та формуванню активного батьківського середовища. Вони можуть виконувати як інформаційну функцію, поширення новин, методичних матеріалів, порад психолога, так і інтерактивну, дискусії, опитування, спільні ініціативи.

Спілкування між школою та родинами не повинно бути одностороннім, воно потребує діалогу. Систематичне опитування батьків, збір відгуків щодо організації освітнього процесу, а також аналіз ефективності використання цифрових ресурсів дозволяють своєчасно коригувати стратегії співпраці. Такий моніторинг сприяє підвищенню якості освітніх послуг, адже школа отримує об'єктивну інформацію про потреби родин і може враховувати їх у подальшій роботі. Зворотний зв'язок також формує довіру між усіма учасниками освітнього процесу, оскільки батьки бачать, що їхня думка справді впливає на освітню практику (Коваль, Петрик, 2022).

Концепція Нової української школи наголошує на важливості індивідуальної траєкторії розвитку кожного учня та формувального оцінювання, що враховує не лише кінцевий результат, а й процес засвоєння знань, розвиток компетентностей і особистісний підхід. У цьому процесі думка батьків має суттєве значення, адже вони найкраще знають інтереси та можливості своєї дитини. Таким чином, батьки стають рівноправними учасниками освітнього процесу, здатними впливати на його якість та ефективність.

Значущим є залучення батьків до позакласної та проєктної діяльності. НУШ акцентує увагу на формуванні життєвих навичок, соціальної відповідальності та здатності до командної роботи, що реалізується насамперед через інтегровані проєкти, гуртки, шкільні заходи та спільні ініціативи. Батьки, беручи участь у таких заходах, можуть виступати менторами, консультантами або організаторами, передаючи дітям власний життєвий і професійний досвід. Це не лише розширює коло знань здобувачів освіти, а й формує у них розуміння практичної цінності здобутих компетентностей.

Важливим аспектом партнерства школи й сім'ї є підтримка розвитку емоційної компетентності учнів. Емоційна сфера безпосередньо впливає на успішність, здатність до комунікації, подолання труднощів та формування позитивних соціальних відносин. Роль батьків у цьому процесі є незамінною, адже саме в сім'ї дитина отримує перший досвід вираження й регуляції емоцій. Завдяки щоденній взаємодії батьки мають можливість формувати у дітей навички самоконтролю, емпатії, вміння конструктивно долати стресові ситуації та вирішувати конфлікти. Співпрацюючи з педагогами, вони можуть узгоджувати підходи до виховання, створюючи єдиний простір, де емоційний розвиток підтримується послідовно й систематично (Басюк Н., 2024).

Батьки відіграють визначальну роль у створенні атмосфери, де навчання сприймається не як обов'язок, а як цінність і можливість для саморозвитку. Мотивація учня до навчання, підтримка інтересу до пізнання може здійснюватися через заохочення до читання, участь у спільних освітніх проєктах, обговорення досягнень і труднощів дитини у конструктивній формі. Важливо, щоб батьки не зводили виховання лише до контролю за оцінками, а демонстрували власний приклад зацікавленості у навчанні, адже саме через наслідування діти формують ставлення до освіти.

Сучасна педагогіка підкреслює, що ефективне партнерство з батьками потребує застосування не лише традиційних форм взаємодії, а й інтерактивних та інноваційних методів, які забезпечують активне залучення дорослих в освітній процес. Однією з найбільш результативних форм є участь батьків у спільних освітніх проєктах, квестах та творчих майстер-класах, що мають навчально-пізнавальний характер. Такі активності дозволяють родинам та школі об'єднувати зусилля для досягнення спільної мети, водночас забезпечуючи практичне застосування знань. Інтелектуальні ігри, дебати, рольові симуляції створюють середовище, де молодший школяр відчуває підтримку та стимул для пошуку рішень. Батьки стають активними спостерігачами та консультантами, що формує у них компетентність у питаннях розвитку власної дитини.

Надання психологічної підтримки батькам у процесі навчання дітей є особливо актуаль-

ним у сучасних умовах швидких соціальних та освітніх змін. Батьки часто стикаються з труднощами у розумінні навчальних програм, методів оцінювання та поведінкових особливостей молодших школярів, що може викликати тривогу, стрес або відчуття власної неспроможності. Психологічна підтримка включає консультування з питань адаптації молодших школярів до освітнього середовища, навчання ефективним стратегіям комунікації та вирішення конфліктів, а також надання рекомендацій щодо розвитку емоційної компетентності учня. Також, важливою є групова підтримка у форматі тренінгів або круглих столів, де батьки можуть обмінюватися досвідом, обговорювати труднощі та отримувати психологічну допомогу від фахівців.

Зменшення конфліктності та стресових ситуацій у школі є невід'ємною складовою ефективного партнерства між педагогами, батьками та учнями. Конфліктні ситуації та високий рівень стресу негативно впливають на навчальну мотивацію здобувачів початкової освіти, їхню емоційну стабільність та соціальну адаптацію. Системний підхід до управління конфліктами передбачає активне залучення батьків до процесу вирішення складних ситуацій, організацію превентивних заходів, а також застосування інтерактивних методів спілкування та медіації (Єпіхіна, 2022). Важливим є навчання молодших школярів та батьків конструктивним способам вираження емоцій, розвитку навичок саморегуляції та критичного мислення, що сприяє попередженню ескалації конфліктів та формуванню відповідальної поведінки в освітньому середовищі.

Окрім когнітивних аспектів, партнерство сприяє розвитку соціальних та комунікативних компетентностей. У процесі спільної діяльності, участі у проєктах, обговореннях та інтерактивних заходах учні набувають навичок ефективного спілкування, вміння працювати в команді, слухати та враховувати думки інших. Такий розвиток соціальних компетентностей є фундаментом для майбутньої адаптації у суспільстві, формує здатність до співпраці, вирішення конфліктів та конструктивного взаємодіє у різних соціальних ситуаціях. Партнерство підвищує внутрішню мотивацію учнів, формує активну громадянську позицію та підтримує індивідуальні освітні траєкторії, забезпечуючи

гармонійне поєднання академічних, соціальних і ціннісних компонентів навчання.

Одним із ключових аспектів ефективної організації партнерства з батьками є використання індивідуального підходу до кожної дитини та адаптація педагогічних методик під її особливості. Індивідуалізація навчання передбачає врахування рівня підготовки, темпу освоєння матеріалу, особистісних інтересів та пізнавальних здібностей учнів, що дозволяє створити максимально сприятливі умови для розвитку кожного. Залучення батьків до цього процесу забезпечує глибше розуміння потреб дитини, дозволяє спільно визначати оптимальні стратегії навчання та формувати персоналізовані освітні траєкторії. Адаптація методик включає застосування диференційованих завдань, варіативних форм роботи та інноваційних технологій навчання, що відповідають індивідуальним здібностям та стилям навчання здобувачів початкової освіти. Наприклад, для учнів із високою мотивацією до досліджень можуть використовуватися проєктні та дослідницькі завдання, тоді як для тих, хто потребує додаткової підтримки, покрокові інструкції, візуалізації та інтерактивні вправи. Спільна робота педагогів та батьків у цьому контексті сприяє розвитку автономності, відповідальності та саморегуляції у дітей, підвищує їхню зацікавленість у навчанні та ефективність засвоєння навчального матеріалу. Індивідуальний підхід до учнів дозволяє більш точно визначати їх сильні та слабкі сторони, своєчасно коригувати освітній процес та забезпечувати психологічний комфорт.

Оцінка ефективності взаємодії між педагогами та батьками є критично важливою для забезпечення системності та результативності партнерських практик (Ковальчук, 2023). Вона передбачає регулярний аналіз різних аспектів взаємодії: рівня участі батьків в освітньому процесі, впливу на навчальні досягнення та мотивацію учнів, а також формування позитивного соціально-психологічного клімату в класі. Для цього застосовуються різноманітні методи, включно з анкетуванням, опитуванням, спостереженням за навчальною діяльністю та інтерв'ю з батьками і дітьми. Результати оцінки дозволяють виявити сильні сторони партнерства, а також проблемні ділянки, що потребують корекції. На основі отриманих даних педагоги

можуть постійно вдосконалювати практики взаємодії, адаптуючи форми та методи роботи під конкретні потреби учнів і батьків. Одним із важливих напрямів практичних рекомендацій є розробка та впровадження стратегій для залучення менш активних батьків, оскільки їхня участь істотно впливає на ефективність освітнього процесу та розвиток учнів. Серед практичних рішень можна виділити організацію гнучких форм участі, таких як дистанційні консультації, онлайн-форуми, відеоінструкції та інтерактивні платформи, які дозволяють батькам брати участь у житті класу без обмежень за часом та місцем. Важливим є створення невеликих, доступних і зрозумілих завдань для батьків, які можна виконувати разом із дітьми вдома, що сприяє формуванню почуття залученості та власної значущості в освітньому процесі.

Міждисциплінарні та соціальні аспекти партнерства (Куземко, 2021) між школою та родиною відіграють ключову роль у забезпеченні всебічного розвитку учнів та створенні сприятливого освітнього середовища. Ефективність партнерства забезпечується тісною співпрацею педагогів із психологами, соціальними педагогами та іншими фахівцями, що дозволяє інтегрувати різні професійні підходи для комплексної підтримки дітей. Міждисциплінарна взаємодія дозволяє педагогам поєднувати освітні, психологічні та соціальні аспекти роботи з учнями, що підвищує ефективність освітнього процесу. Врахування індивідуальних та сімейних особливостей учнів, підтримка вразливих категорій дітей, організація додаткових соціально-орієнтованих заходів, таких як тематичні тренінги, групові консультації або соціальні проєкти забезпечують цілісний підхід до розвитку учнів. Так, міждисциплінарний підхід у партнерстві школи та родини створює комплексне, гармонійне та підтримуюче середовище, що забезпечує ефективну реалізацію освітніх цілей та розвиток соціально-емоційних компетентностей здобувачів початкової освіти.

Формування партнерства між школою та родиною виступає важливим чинником соціальної інтеграції та інклюзії, оскільки забезпечує рівні можливості для участі всіх учнів у освітньому процесі незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, соціального статусу чи потреб у додатковій підтримці. Партнерські

взаємини створюють умови для активного залучення дітей з різними освітніми та соціально-психологічними потребами, сприяють розвитку відчуття приналежності до класного та шкільного колективу, а також формують у школярів цінності толерантності, взаємоповаги та співпраці.

У межах соціальної інтеграції особливу увагу приділяють залученню батьків дітей з особливими освітніми потребами, які виступають активними учасниками партнерського процесу. Спільна робота вчителів, психологів, соціальних педагогів і батьків дозволяє розробляти адаптовані програми навчання, створювати індивідуальні освітні траєкторії та забезпечувати підтримку, необхідну для успішної соціалізації дитини. Інклюзивне партнерство передбачає також організацію спільних заходів, проєктів та інтерактивних активностей, де всі учні, незалежно від їхніх особливостей, можуть брати активну участь, демонструвати свої здібності та відчувати підтримку з боку дорослих та однокласників. Крім того, партнерство у контексті інклюзії сприяє розвитку в учнів навичок емпатії, взаємоповаги та соціальної відповідальності, формує свідоме ставлення до різноманітності та готовність до співпраці з іншими членами спільноти, виступає не лише механізмом підвищення ефективності навчання, а й важливим соціальним ресурсом, який забезпечує інклюзивність, рівність доступу до освіти та активну участь усіх членів шкільної спільноти в освітньому процесі.

Висновки. Партнерська взаємодія педагогів та батьків у форматі НУШ є ключовим чинником підвищення ефективності освітнього процесу. Активна співпраця між школою та родиною створює синергетичний ефект, який забезпечує розвиток мотивації учнів, формування їхніх соціально-емоційних компетентностей та підвищення академічних досягнень через встановлення довірливих відносин, конструктивний діалог та психологічно комфортне освітнє середовище. Практична реалізація партнерства теж вимагає комплексного підходу. Інтерактивні форми співпраці підсилюють залученість батьків і стимулюють критичне мислення молодших школярів. Психологічна підтримка родин та зменшення конфліктності формують позитивний клімат, необхідний для успішного навчання. Індивідуалізація через

адаптацію методик та інноваційні технології дозволяє врахувати особливості кожної дитини та розвинути її внутрішню мотивацію. Міждисциплінарна взаємодія з психологами, соціальними педагогами та громадою забезпечує комплексну підтримку і сприяє формуванню громадянської позиції учнів. Водночас важливо дотримуватись збалансованості, зокрема залучення батьків не повинно перетворюватись на перевантаження. Лише за умови добровільної та мотивованої участі можна досягти стійкого результату. Тому необхідною складовою ефективного партнерства є система постійного моніторингу, яка дозволяє своєчасно реагувати

на потреби всіх учасників, коригувати стратегії взаємодії та забезпечувати високу якість освіти через стійку співпрацю педагогів, батьків та учнів.

Перспективи подальшого наукового пошуку полягають у розробці та вдосконаленні моделей ефективного партнерства між школою та родиною в умовах Нової української школи. Особливої уваги потребує визначення психолого-педагогічних чинників, що впливають на результативність взаємодії між педагогами, батьками та учнями, а також створення системи критеріїв для оцінювання рівня батьківської залученості й довіри до освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анєнкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка: модульний курс : навч. посіб. 2-ге видання, стереотипне. Львів : Новий Світ2000, 2025. 567 с.
2. Басюк Н. А. Емоційний інтелект і психічне здоров'я учасників освітнього процесу : навч. посіб. Житомир, 2024. 140 с.
3. Дідух В.В. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до взаємодії з учасниками освітнього процесу як актуальна проблема професійно-педагогічної освіти. *Теорія і методика професійної освіти*. 2020. Т. 4. Вип. 22. С. 131–134. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_4/28.pdf (дата звернення: 30.10.2025).
4. Діяльнісні засади підготовки майбутніх компетентних фахівців в умовах сучасних викликів: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 366 с.
5. Єпіхіна М. А. Парадигмальні засади професійної підготовки майбутніх учителів до реалізації партнерської взаємодії в початковій школі. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. 2 (180). С. 37–46. DOI [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2\(180\)-37-46](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2(180)-37-46).
6. Коваль Л. В., Петрик К. Ю. Педагогіка партнерства в координатах модернізації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. *New Inception*. 2022. 1. С.7–13. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.3977995>.
7. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя : навч. посіб. Житомир: ЖДУ, 2023. 100 с. URL : https://eprints.zu.edu.ua/36145/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.pdf (дата звернення: 30.10.2025).
8. Куземко Л. В. Досвід формування готовності до партнерської взаємодії у майбутніх учителів початкових класів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. №78. С.198–203. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.78.35>.
9. Нова українська школа: порадник для вчителя : навч.-метод. посіб. рек. МОН України/ авт. кол.: Р.Б.Шиян, Н.З.Софій, О.В.Онопрієнко та ін.; за заг. ред. Н.М.Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208с.
10. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Законодавство України: база даних / Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text.1>

REFERENCES:

1. Anienkova I. P., Baidan M. A., Horchakova O. A., Russol V. M. (2025). Pedagogika: modulnyi kurs : navch. posib. [Pedagogy: textbook]. Lviv : Novyi Svit-2000, 567 p. (in Ukrainian).
2. Basiuk N. A. (2024). Emotsiyni intelekt i psykhichne zdorovia uchasykiv osvithnoho protsesu: navch. posib. [Emotional intelligence and mental health of participants in the educational process: textbook]. Zhytomyr, 140 p. (in Ukrainian).
3. Didukh V. V. (2020). Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do vzaiemodii z uchasykamy osvithnoho protsesu yak aktualna problema profesiino-pedahohichnoi osvity [Formation of readiness of future primary school teachers for interaction with participants of the educational process as an urgent problem of professional pedagogical education]. *Teoriia i metodyka profesiinoї osvity – Theory and methods of professional education*, 4(22), 131–134. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_4/28.pdf (in Ukrainian).

4. Dubaseniuk O. A. (Ed.). (2024). *Diialnisni zasady pidhotovky maibutnikh kompetentnykh fakhivtsiv v umovakh suchasnykh vyklykiv: monohrafiia* [Activity-based principles of training future competent specialists in the conditions of modern challenges: monograph]. Zhytomyr: ZhDU im. I. Franka, 366 p. (in Ukrainian).
5. Yepikhina M. A. (2022). *Paradyhmalni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv do realizatsii partnerskoi vzaiemodii v pochatkovii shkoli* [Paradigmatic principles of professional training of future teachers for the implementation of partnership interaction in primary school]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and pedagogical science*, 2(180), 37–46. [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2\(180\)-37-46](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2(180)-37-46) (in Ukrainian).
6. Koval L. V. & Petryk K. Yu. (2022). *Pedahohika partnerstva v koordynatakh modernizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly* [Pedagogy of partnership in the coordinates of modernization of professional training of future primary school teachers]. *New Inception*, 1, 7–13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3977995> (in Ukrainian).
7. Kovalchuk, V. (2023). *Pedahohika partnerstva u profesiinii diialnosti vchytelia: navch. posib.* [Pedagogy of partnership in the professional activity of a teacher: teaching aids] Zhytomyr : ZhDU, 2023. 100 s. URL : https://eprints.zu.edu.ua/36145/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.pdf (in Ukrainian).
8. Kuzemko L. V. (2021). *Dosvid formuvannia hotovnosti do partnerskoi vzaiemodii u maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv* [Experience of forming readiness for partnership interaction among future primary school teachers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 78, 198–203. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.78.35> (in Ukrainian).
9. *Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia* (2019). [New Ukrainian school: a guide for teachers]. (2019). N.M.Bibik(Ed.). Kyiv, Ukraine: LiteraLTD. 208 p. (in Ukrainian).
10. *Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 No 1556-VII* [On Higher Education: Law of Ukraine of 01.07.2014 No 1556-VII]. *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh / Verkhovna Rada Ukrainy*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (in Ukrainian).

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.11.2025
Дата публікації: 19.12.2025